

Àngels Bassas

La vida té
aquestes coses



ÀNGELS BASSAS

La vida té
aquestes coses

Edicions 62

Barcelona

© Àngels Bassas, 2018
Aquest llibre s'ha publicat per mediació d'Ute Körner Literary Agent.

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 917021970 / 932720447).

Tots els drets reservats.

Primera edició: setembre del 2018

© d'aquesta edició: Edicions 62, s. a.,
Diagonal, 662-664 - 08034 Barcelona
info@edicions62.cat
www.edicions62.cat

Fotocomposició: La Letra, S. L.
Imprès a Liberduplex

DIPÒSIT LEGAL: B. 16.992-2018
ISBN: 978-84-297-7715-4

I

AL CEL NO HI HA BICICLETES

Per a la Dolors i per a tots aquells que heu perdut una ànima enduta pel càncer

L'Emma és d'aquelles dones que, només d'arribar a casa, es treuen de seguida les sabates per deixar enrere la molesta sensació de carregar el món més enllà de les espatlles i alliberar-se d'aquell llast pesant enganxat també als peus. Una manera com una altra d'oblidar les foteses dels contratemps diaris i aparcar per una estona el malestar provocat per aquella buidor immensa que sotja el seu esperit.

Cada dia repeteix indefectiblement un ritual: amb uns moviments hàbils i sincronitzats, deixa la bossa damunt la tauleta del rebedor al mateix temps que penja l'abric d'hivern al penjador de ferro forjat que l'Edgar una vegada va incrustar a la paret. Després, deixa les sabates de taló pla i d'un cuir marró xocolata perfectament col·locades dins el sabater comprat a l'Ikea, per no embrutir el parquet enllustrat de la casa, però sobretot perquè

la vida anònima enganxada a la sola de les sabates dels qui caminen pels carrers de la ciutat no s'adhereixi a l'espai familiar, amorós i tendre d'aquella llar que amb els anys ha construït gradualment. Es calça immediatament unes càlides, meloses i apelfades sabatilles de color rosa, que fan conjunt amb un pijama de ratlles comprat a la merceria del costat de casa i que sempre l'esperen meticulosament col·locades a la part esquerra del marc de la porta d'entrada del seu pis.

Llavors en Rata, el gosset blanc i menut de la casa, ve corrents a arrambar-se a les seves cames, enjogassat i content de rebre la mestressa, fent saltirons compassats, mentre l'Emma intenta amorosament treure-se'l de sobre perquè no li faci una carrera a les mitges. En Rata, encara amb els ulls plens de lleganyes, es treu la mandra de sobre tot estirant el cos enrere com un cranc, amb la cua enrinxolada com una antena torta, per poder tornar del món dels somnis canins, on estava empaitant una rata veïna, lletja, indolent i descreguda, que sempre li fa la guitza amb la seva indiferència quan ell passa per davant dels seus dominis. En Rata té debilitat per les rates i sempre les empaita. És un gos amb vocació de gat. Per això li van posar de nom Rata, tot i ser un gos molt ben plantat.

En Rata sap perfectament que ara l'Emma entrarà a la cuina i, amb el timbre de veu agut i maternal que la caracteritza, li preguntarà què ha fet durant el matí, com

si el gos pogués contestar. I això fa que se senti particularment feliç, més que res perquè li concedeix la possibilitat de sentir-se humà per un instant. Acte seguit, la mà de l'Emma busca entre les llaunes de conserves del petit rebost de la cuina, i n'obre una per al gos, que ja treu la llengua mentre saliveja perquè està a punt de fer realitat els desitjos i aspiracions vitals més ambiciosos del seu dia. L'Emma li acaricia tendrament l'espatlla per la zona de les costelles, amb petits copets rítmics, i s'allunya cap al quarto de bany, com fa sempre, segurament per rentar-se les mans amb el sabó de Marsella que la nena va portar de França.

En Rata ho sap. En Rata la coneix. Perquè en Rata ho sap i ho veu tot. I també, per descomptat, el veu a ell, l'Edgar. Veu l'Edgar recolzat a l'ampit de la porta de l'habitació de la nena, on sol fer la migdiada cap a les tres de la tarda, mentre espera que l'Emma arribi de la feina. El gos, amb el cap tort per poder enfocar millor, esguarda el que l'Edgar mira de l'Emma: la seva boniquesa, aquells cabells rossencs per sota l'orella, aquell aspecte juvenívol, aquella tendresa i dolçor en el moviment, i aquella serenitat en el caminar. En Rata sap que l'Edgar sempre mira amb absoluta precisió cada petit, ínfim, bonic i valuós moviment d'ella per no perdre's mai cap detall. Copsar la sentor de cada petita gran bellesa que es manifesta en un sol gest. Sap que està completament, plenament i perdudament enamorat d'ella. El gos tothora l'inxampa fent el mateix; ob-

servant-la. L'Edgar atrapat en l'instant d'espia-la en moments robats, quan ella no sap que la miren. Un furt pueril fet d'instant de bellesa. Aquells moments preciosos i valuosos en què ets observat sense saber-ho. Un d'aquells moments preuats durant els quals veiem realment les persones amb la nitidesa que els confereix la naturalitat.

«Sens dubte està preciosa quan no sap que la miro», pensa l'Edgar.

—No trobes, Rata, que és en moments així quan està més bonica?

En Rata mou la testa i, finalment, borda assertiu. És evident que hi està molt d'acord, però només pot contestar amb els sons del llenguatge gos. Internament es lamenta que la seva mestressa no li ensenyi també a parlar el llenguatge de les persones, perquè si pogués parlar en deixaria anar unes quantes de l'alçada d'un campanar.

L'Emma surt del quarto de bany i l'Edgar, amb les mans a les butxaques, li fa un somrís, expectant, com si li volgués donar la benvinguda i preguntar-li com li ha anat el dia.

L'Emma també somriu una mica condescendent i, amb la mirada reprovadora d'una mare abnegada, es mira el gos que s'ha aturat enmig del passadís amb les orelles dretes i els ulls interrogants.

—Que sí... Que ja sé què vols, bitxo. Ara sortirem. Deixa'm menjar alguna cosa i baixem a passejar, d'acord?

Després fa una pausa minsa per fer un sospir, perquè una breu torbació se li ha escapat per les finestres del rostre. Se li entelen lleugerament els ulls un instant, com el baf inesperat d'un vidre de cotxe en un dia de boira.

—Saps què estic pensant. Ho saps perfectament, oi que sí, Rata?

El gos ara gira el cap a l'altra banda i torna a enfocar i recol·locar la imatge des dels seus dos ulls lluents de botó negre.

—Coi de gos... Ai senyor, si és que només et falta parlar.

Li diu l'Emma investint un cop més l'ésser caní *sui generis* de capacitats humanes de parla, escolta i comprensió molt superiors a les d'algunes persones de carn i ossos.

Quan l'emoció la traeix i s'enfila gorja amunt, metòdica i disciplinada, opta per ser pràctica i centrar-se en una activitat prosaica que l'allunyi de la profunditat dolorosa dels sentiments. Es prepara un dinar lleuger a base de brots d'espínacs amb fruits secs, amanits amb vinagre de Mòdena i esquitxats de sèsam. Un àpat frugal per la pressió inexorable del gos, raça no t'hi fixis, que ja fa el

petarrell amb aquella cara seva de pena, suplicant que el treguin a passejar. L'expressió del gos transmet una mena d'amor incondicional i devot cap a l'Emma, un sentiment compartit que l'uneix amb l'Edgar, indefectiblement. Tots dos es miren i es llegeixen el pensament. Estan absolutament d'acord que la troben la dona més extraordinària, bona, intel·ligent i bella del món.

L'Edgar, passadís enllà, que encara somriu recolzat a l'ampit de la porta de l'habitació de la nena, senzillament mira l'Emma un altre cop i assenteix amb el cap com constatant en silenci la seva eterna bellesa.

L'Emma acaba de dinar i només de deixar els plats a la pica ja provoca la inevitable reacció riallera del gos, que li surt a l'encalç perquè intueix que arriba el seu moment més esperat. Els animals tenen aquesta estranya habilitat de copsar la intenció de les energies posades en el moviment; com si poguessin predir els esdeveniments més senzills que són els que, al cap i a la fi, conformen una vida plena. Així, comença a moure's en cercles al voltant de l'Emma, fent-li festes, com arrossegant-la cap a la corretja que penja del penjador del rebedor. Ella sospira, es torna a calçar d'esma i, després de deixar les sabatilles exactament al seu lloc i corregint-ne la posició perquè no han quedat ben posades, es torna a enfundar el seu abric d'hivern. Surten del pis amb petits entrebancs de cua i passes canines d'en Rata, que es cargola i excita d'alegria fregant els turmells de l'Em-

ma amb la carícia peluda d'una bestiola amorosa. Baixen les escales de l'edifici i finalment enfilen el carrer en direcció al petit parc de la cantonada.

Fa un dia assolellat d'hivern, d'aquells en què la temperatura de l'ambient s'adequa al teu cos amb la naturalitat de les coses senzilles. El gos lògicament fa un esguard com de passada, just quan passen pel davant dels dominis de la rata, aquell rosegador mascle dominant, orgullós i empipador, que avui no es digna ni a fer acte de presència. «És un animal negre molt estrany, ja fa uns quants dies que el tinc controlat. Abans no venia per aquest barri», pensa en Rata una mica malhumorat. Després, amb una certa decepció per no creuar-se avui amb el nouvingut rosegador, entra al sorral habilitat pels que no són humans i ho ensuma tot amb una frisança especulativa, per poder fer la seva particular inspecció tècnica del terreny i esbrinar si hi ha hagut algun canvi respecte al dia anterior.

L'Emma seu al banc, on toca el sol; el banc que tothom cobeja i que avui, per fortuna, està lliure. L'Edgar seu al seu costat i li toca dolçament el genoll dret perquè ella sàpiga que hi és. Ella tanca els ulls i es deixa fer, rebent la carícia de l'aire. És en moments així que aconseguixes copsar la felicitat que hi ha en les coses més simples. L'Emma es menja l'aire d'hivern a petites alenades mentre l'aspira i gaudeix d'un moment per relaxar-se després de les avorrides reunions del dia que avui l'han

esgotat especialment. Obre els ulls només uns instants per mantenir l'atenció sobre el gos, que sembla haver trobat un tresor preciós i ara fa un forat gratant la terra.

Ella sent també aquest forat immens on pots furgar, però dins del seu cor. Un trau com un pou inacabable que s'ha instal·lat cor endins omplint-lo d'una buidor irreparable. Un cor ple d'esgarrinxades. Els esbarzers de la vida que ens esgarrapen a tots sense excepció. L'Edgar, que ho sap, torna a fer-li uns copets lleugers al genoll esquerre per animar-la. Recolza el seu braç al banc, darrere les espatlles d'ella, per donar-li escalfor i fer que se senti millor. L'Emma obre els ulls i se sent reconfortada i, en part, molt feliç, perquè pensa que almenys ella sap el que és tenir un verdader company d'amor en una vida compartida.

—Fa un dia preciós —diu amb veu molt fluixeta.

«I avui aniré al teatre que sempre em conhorta.

La vida té aquestes coses. Un buidar-se i un omplir-se», pensa en mil·lèsimes de segon.

I amanyaga el gos visionari, que, seguint el seu instint i intuïció, s'ha acostat afectuós per recordar-li que, els que t'estimen de veritat, sempre són al teu costat.

Passen mitja horeta junts en silenci asseguts en aquell banc assolellat. Més tard, volten una mica pel parc amb un tempo pausat i sostingut, capint instants de vida efí-

mers i lleugers. Passegen amb passes sincopades quan els talons de l'Emma s'enfonsen per camins de terra, mentre el gos deixa les seves petjades gravades a la sorra com segells de peülles. I finalment tornen a casa, xinoxano, amb l'alegria fugissera d'una estona d'esbarjo, un temps per foragitar malenconioses emocions i poder retornar amb la grata sensació del rapte d'un instant felíç.

L'Emma normalment arriba de la feina a les tres tocadetes, de manera que entre dinar tard, haver de treure el gos, i arreglar la casa, de seguida se li tira el vespre a sobre. Però avui, tot i estar cansada, fa un esforç i decideix arreglar-se per anar al teatre tal com havia previst. L'Emma és una dona disciplinada, metòdica, constant; l'única manera de sobreviure en un món de bojós. Es canvia de roba, es posa unes sabates una mica més altes que les d'anar a treballar i, com de costum, no es maquilla gens. El maquillatge no s'adiu amb el seu caràcter franc i transparent. A l'Emma no li calen màscares. És una dona feta d'una autenticitat diàfana. Opta només per una lleugera pentinada als cabells per ordenar-los i un petit toc de perfum suau de sàndal sota l'orella dreta.

Passa per davant del quarto dels mals endreços i, en passar, veu la bicicleta, immòbil, repenjada a la paret del fons. Els objectes són uns detonants forts i poderosos del record. S'ho pensa dues vegades i refà les seves passes per entrar a l'habitació. Es mira la bicicleta i frega amb la punta dels dits el manillar i el seient.

Se la mira com si fos la primera vegada que la veu. Això la fa somriure enormement. Veure les coses o viure la vida amb la frescor d'una primera vegada és un do a l'abast de la voluntat. L'Emma amanyaga la bici amb una dolçor extrema i dibuixa un somrís a la comissura dels llavis. Podria espillar-s'hi i emmirallar la imatge d'un record gravat.

—Sens dubte és una gran bicicleta —diu l'Edgar des d'un racó—. M'ha donat moltes alegries.

L'Emma segueix acariciant la bici amb els dits, amb petites pauses sostingudes, i no diu res.

—Te'n recordes d'aquell dia que et vas enfadar tant amb mi? —segueix dient l'Edgar—. Sento no haver-te trucat, amor meu. Realment devies patir molt, tantes hores sense saber de mi. Em sap greu.

L'Emma somriu i calla.

—Però és que aquella muntanya era un gran repte. Era tan apassionant la pujada, que no podia parar.

—Una bici fantàstica... —diu l'Emma finalment per acomiadar-se, mentre surt i es disposa a marxar.

—Que vagi bé el teatre, guapa. T'estimo molt.

L'Emma surt del pis no sense abans dir adéu al petit gos, que la mira posant els ulls d'un evident i escandalós

xantatge emocional caní. Marxa sabent perfectament que la trobaran a faltar.

Hores després, quan surt del teatre, ja entrada la nit, camina per sobre del paviment mullat dels carrers que algú ha netejat fa poc i mentre mira les seves petjades damunt el ciment gris, divaga entre passes urbanes. Conclou, en el silenci dels seus pensaments, que avui ha vist una bona funció. Sens dubte de les que a ella li agraden. Una bona estona dilatada, emocionant i atenuadament sedant, per deixar de pensar en un mateix. Al teatre es pot permetre aquell petit privilegi: volar, oblidar-se de si mateixa, viatjar al món dels altres des de la seguretat d'una confortable butaca vermella. Allà almenys pot intentar capir una mica millor l'ésser humà. Veure les seves vicissituds, encerts i equivocacions; i alhora armar-se del valor i del coratge que els personatges desprenen a escena en lluitar pels seus objectius. És com submergir-se durant dues hores en el no-res més etern i ancestral, pensa. El dels valents que lluiten incansablement per aconseguir els seus desitjos més íntims i vitals, en qualsevol època d'un món inevitablement cíclic. Petits antiherois com ella que fan grans coses. La significació de vides reflectides en una obra, que destil·la i concentra en l'ara i aquí de l'escena interpretada l'excelsa excepcionalitat de persones fictícies però absolutament properes. I això li resulta francament alliberador. Sempre surt del teatre alleugerida, com si pesés menys.

L'Emma arriba a casa entre petjades i divagacions, i es prepara una sopeta calenta amb fideus dels fins, on hi suren, com dues fulles rodones, un parell de pilotetes com les que feia la seva mare. L'olor de l'escudella s'assembla molt a la que omplia la cuina del poble on vivia quan era petita i la carn d'olla bullia durant hores deixant anar el seu suc inconfusible. La televisió sona de fons, com una presència anònima que acompanya.

La nena ha trucat fa una estona, dient que està bé i que estudia molt. Ho fa metòdicament cada dos o tres dies perquè la mare no pateixi. Però també perquè necessita sentir la seva veu a l'altra banda de l'auricular. Una veu maternal que la fa tocar de peus a terra i sentir-se més segura. Aquella veu hipnòtica i única de la mare, que no s'assembla a res.

Mantenen una conversa tendra, i a l'Emma se li escapa involuntàriament que la troba molt a faltar. Per dissimular que s'ha posat un pèl tova, afegeix com n'està d'orgullosa d'ella i de tot el que està fent en aquell país estranger, on la seva filla ha hagut de marxar per falta d'oportunitats al seu, com tants altres joves de la seva generació. Quan pengen el telèfon, finalment li envia un missatge de bona nit escrit per WhatsApp, sense ni una falta d'ortografia, perquè la nena sàpiga que pensa en ella. Cosa que no calia perquè la nena ho sap de sobres.

L'Emma neteja i ordena la cuina de forma compulsiva, intentant obviar el tel molest que delata un plor incipient a la gola i que s'entesta a instal·lar-se-li als ulls, les finestres emboirades del cor. L'Emma s'eixuga la inoportuna humitat dels ulls i posa el rentaplats de manera metòdica i decidida. Quan la cuina torna a estar envejablement pulcra, es prepara l'esmorzar de l'endemà que embolica minuciosament en paper d'alumini, i després el fica dins d'una bosseta de quadres vermells i blancs com la que tenia la nena quan anava a la llar d'infants.

«O és la mateixa bossa?».

—Tant és —diu l'Emma mentre capcineja.

Després tanca tots els llums i en deixa encès només un, el del saló, que és el que té la intensitat regulable. S'estira al sofà i es tapa els peus i les cames amb una manta feta de *patchwork* que li va regalar l'Anne, una bona amiga. S'arrauleix sota la manta com un cadell de gat. Els prolegòmens no escrits per intentar agafar el son quan l'insomni és un soldat pesat que et manté despert i no et deixa dormir.

Fan una d'aquelles pellis que et seden en una quietud somorta. La calma que t'agombola en els espais familiars, coneguts, segurs i tranquil·litzadors. Comença a acusar el cansament del dia i sembla que se li tanquen els ulls, les persianes de l'ànima que es manifesta.

L'Edgar ha entrat de puntetes al menjador mirant de no fer soroll. S'asseu al seu costat amb molt de compte i col·loca la seva espatlla molt a prop del cap d'ella, que ben aviat s'hi deixa caure, vençut per un son reparador. L'ha col·locada al lloc precís, com una peça de puzzle que fa que el cap d'ella i l'espatlla d'ell encaixin a la perfecció, just allà on ella pot recolzar-lo i abandonar-se confortablement. Li arriben els sons inaudibles de la pel·lícula mentre comença a perdre's entre la vigília i el son. Ell, l'Edgar, mira la pel·lícula i, procurant no despertar-la, li acaricia tendrament els cabells que cauen lleugers damunt l'espatlla. Els anys que han estat junts no han matat mai el seu desig d'acaronar-la. El desig és també una decisió. Un estímulo mental. Una imatge que es pot renovar si es vol. Una marca i una conseqüència de la voluntat de l'amor. I ell, el desig, el manté sempre viu com el primer dia. Fica els dits dins d'aquell bosc de cabells embullats, resseguint de manera suau la pell del cap com si dibuixés laberints d'amor interminables. S'hi està una bona estona, sense presses, amb carícies incansables i mesurades, com si pogués passar hores inacabables fent exactament aquest gest tan senzill. Només les coses valuoses fetes de petits detalls de felicitat prenen aquest caire tan precís. I com que l'Edgar ho sap i n'és conscient, ho viu amb aquella intensitat plena amb què s'haurien de viure els instants tenyits de joia.

Cap a les dues de la matinada, l'Emma té un petit sobresalt per la desorientació i s'adona que s'ha adormit al

sofà amb la televisió engegada. Ho tanca tot i, amb una petita esgarrifança perquè ha agafat fred, es fica al llit arraulida com un gat, abrigant-se bé amb el cobrellit gruixut i flonjo, fins ben arran de la barbeta. Una mica com si amb la vànova s'abillés amb un vestit nocturn de somnis.

Poc després l'Edgar també es cargola al seu costat i amb una suavitat extrema, l'agafa per la cintura encaixant-se amb ella per sota del seu braç; s'hi acobla com si anessin agafats dalt d'una moto. Ella té els peus completament gelats. Això sempre li ha fet molta gràcia a ell. A l'hivern t'has d'aclimatar a aquells peus glaçats de l'Emma dins l'escalfor somorta del llit, però l'empresa és prou engrescadora perquè el premi és una abraçada nocturna que l'escalfa sens fi.

—Al cel no hi ha bicicletes, estimada —diu l'Edgar mentre la cobreix amb el seu cos eteri—. Per això de tant en tant baixo al teu costat a fer-te companyia una estona. I de passada aprofito i pujo a la meva bici. Quan tu no hi ets, d'amagat, encara poso oli a la cadena perquè no es rovelli. Espero que no et sàpiga greu, amor meu. Tu no ho notes perquè sempre tinc cura de reomplir el setrill fins just al punt on era.

L'Emma no diu res. Només es belluga una mica sota els llençols i canvia lleugerament de postura dins el llit. Navega en oníriques imatges sense sentit.

—Tu no ho saps, estimada, però els àngels volen molt ràpid sense tenir bicicletes. Potser si provessin la meua s’hi repensarien.

Lavors ell, que navega translúcid en una realitat no tangible, prem amb força la mà de l’Emma contra la seva, enterament encaixats els dits, però sense que ella noti res.

I hores després de cobrir-la amb el seu esperit sedós, a l’alba, l’Edgar s’esmuny dolçament per sota de la porta tancada. Passa just per aquell lloc tan estret, per l’es-cletxa de llum que es cola per sota de la porta quan clareja. Com un fum eteri, esprimatxat i silent que es fa fonedís en un absolut silenci.

Avantatges de ser un fantasma...